

การวิเคราะห์ลักษณะที่องสมุคตถำบับัฒนคพัฒนบรหการศำสตร : การศกษาเฉพาะกรณี

นางจรำพันธ์ วรันทร เวช

ศูนย์วิทยศรพยำกร
จุฬำลงกรณ์มหำวิทยำลัย

วิทยำนิพนธนี้ เป็นส่วนหน่งของการศกษำตามหลักสูตรปริญญำครุศำสตรมหำบัฒนค

ภำควิทยำอุดมศกษำ

บัฒนควิทยำลัย จุฬำลงกรณ์มหำวิทยำลัย

พ.ศ. 2527

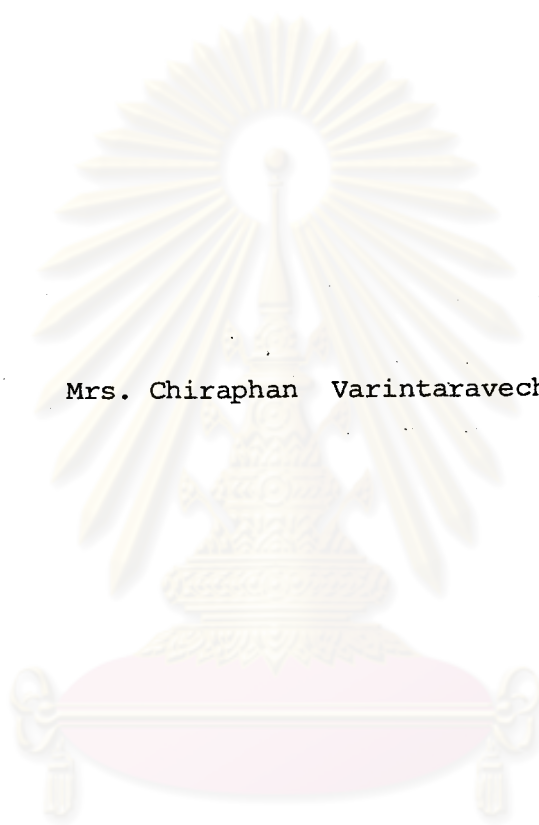
ISBN 974-563-609-6

013136

I15444902

AN ANALYSIS OF THE NATIONAL INSTITUTE OF DEVELOPMENT

ADMINISTRATION LIBRARY : A CASE STUDY

Mrs. Chiraphan Varintaravech

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

ISBN 974-563-609-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ลักษณะห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : การศึกษาเฉพาะกรณี

โดย

นางจิราพันธ์ วรินทร์เวช

ภาควิชา

อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์กุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุประดิษฐ์ บุณนาค

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ปทีป เมธาคุณวุฒิ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

ธิดารัตน์ บุญนุช

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช)

สุกัญญา ไชวโรจน์กุล

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์กุล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ลักษณะห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : การศึกษาเฉพาะกรณี

ชื่อนิสิต

นางจิราพันธ์ วรินทร์ เวช

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชววิไลกุล

ภาควิชา

อุดมศึกษา

ปีการศึกษา

2526

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพและการจัดดำเนินการห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในด้านต่าง ๆ คือ อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรห้องสมุด และการบริหาร
2. สำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุด
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดดำเนินการห้องสมุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยศึกษาประวัติความเป็นมาและการจัดดำเนินการห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้องและใช้มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาศาสนบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่สอง ปีการศึกษา 2526 ของนักศึกษาทั้ง 4 คณะ และ 1 สาขาวิชา คือ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ คณะสถิติประยุกต์ และสาขาวิชาพัฒนาสังคม โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในอัตรา-

ส่วนร้อยละ 30 ของนักศึกษาแต่ละคณะ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 239 คน สำหรับอาจารย์ใช้อาจารย์ประจำทั้งหมดที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 98 คน เป็นประชากร เมื่อแจกแบบสอบถามแล้วได้รับคืนจากนักศึกษา 213 คน คิดเป็นร้อยละ 89.12 และจากอาจารย์ 51 คน คิดเป็นร้อยละ 52.04 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ มาตราส่วนประเมินค่า และเติมค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ในการศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุด ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานของห้องสมุด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐาน เลขคณิต (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพและสภาพการดำเนินงานของห้องสมุด "สำนักบรรณสารการพัฒนา" มีอาคาร เป็นเอกเทศ การแบ่งสัดส่วนเนื้อที่ภายใน เหมาะสม มีระบบการบริหารงานแบบรวมอำนาจบริหารชนิดรวมทุกอย่างไว้ในอาคาร เดียวกัน (Physical Centralization) จำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่จะสนองความต้องการของผู้ใช้ งบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่เพียงพอ ยกเว้นบุคลากร ค่าสิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์ สำหรับทรัพยากรห้องสมุดมีจำนวนพอเหมาะ เมื่อเทียบกับมาตรฐานห้องสมุด เช่นเดียวกับบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดที่ได้จัดไว้ได้ อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

2. สภาพการใช้ห้องสมุด นักศึกษาส่วนมากมีเวลาว่างในการ เข้าใช้บริการห้องสมุด โดยเฉลี่ย 6-10 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียนและ เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษามาก ส่วนจุดประสงค์สำคัญในการ เข้าใช้ห้องสมุดคือ เพื่อยืมหนังสือและวัสดุอื่น ๆ สำหรับทรัพยากรห้องสมุดที่ใช้ในการค้นคว้ามากคือ หนังสือภาษาไทย ส่วนอาจารย์ใช้ห้องสมุดเมื่อต้องการค้นคว้า ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นคว้ามากคือหนังสือภาษาอังกฤษ ร้อยละ 92.9 ของอาจารย์สามารถค้นหาข้อมูลจากห้องสมุดได้

3. ความคิด เห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ หนังสือวัสดุการอ่านอื่น ๆ โสตทัศนวัสดุ เครื่องมือช่วยค้นคว้า บุคลากร ระเบียบข้อบังคับ และบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด อาจารย์และนักศึกษามีความพอใจปานกลางใน เรื่องสถานที่

เช่น อาคารห้องสมุด ขนาดและที่ตั้งของคู่มือรายการ หนังสือภาษาต่างประเทศ วารสาร ภาษาต่างประเทศ ระบบการจัดหมู่ที่ใช้ในปัจจุบัน ความรู้ในการปฏิบัติงาน จำนวนและความ เดิมใจที่จะให้บริการของบุคลากร เวลาเปิด-ปิดทำการ บริการรับ-คืนหนังสือ และบริการ คอบคำถามและช่วยค้นคว้า แต่มีความพอใจน้อยในเรื่อง ความสะอาดของห้องน้ำ จำนวนที่- นิ่งอ่าน โต๊ะ เก้าอี้ วารสารเย็บเล่ม โสดทัศนวัสดุเกือบทุกชนิด ระยะเวลาการให้ยืม หนังสือสำรอง บริการถ่ายเอกสาร และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สำนักบรรณสารการพัฒนาควรหาทางขยาย เนื้อที่อาคารห้องสมุด ให้เพิ่มขึ้น รวมทั้งจำนวน โต๊ะ เก้าอี้ เพื่อให้มีจำนวนที่นั่ง เพิ่มขึ้นให้เพียงพอับความต้องการของ ผู้ใช้ ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด และจำนวนทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจัดหาหนังสือภาษาไทย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสถาบันให้เพิ่มขึ้น รวมทั้ง โสดทัศนวัสดุ ควรวางระเบียบข้อ บังคับของห้องสมุด สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดทุกประเภท และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมทั้งปรับปรุง บริการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีให้บริการพื้นฐานของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควร จะจัดสรรงบประมาณให้ห้องสมุดอย่างเพียงพอสำหรับพัฒนาห้องสมุด โดยเฉพาะทางด้านทรัพยากร ห้องสมุด อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์บุคลากร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดบริการห้องสมุด

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้มีการศึกษา เปรียบเทียบการจัดดำเนินงานห้องสมุดและ การให้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษากับห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น ๆ รวมทั้งควรศึกษา เปรียบเทียบการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาในแต่ละคณะของสถาบัน และศึกษาความต้องการ ใช้บริการห้องสมุดของบุคคลภายนอก ซึ่งจะทำให้ได้ทราบข้อมูลที่สำคัญ ๆ ในการนำมาพิจารณา ปรับปรุงการจัดบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

academic year of 1983 in each of four faculties and one major field study namely : School of Public Administration, Business Administration, Development Economics, Applied Statistics and major field study of Social Development. The total samples are 239 students and all 98 full-time teachers working at the time of this study. The questionnaires are sent to all these samples to fill out and returned from 213 students or 89.12 percent and from 51 teachers or 52.04 percent.

The instrument developed by researcher are the questionnaires contained multiple choices, rating scales and blanks.

The statistical analysis used in this study are frequency, percentage, mean and standard deviation.

Summary

The results of this study can be summarized as the followings :

1. the physical characteristics and the management of the library, Library and Information Center. The library has its own building, enough space. The administration emphasises on the physical centralization. There is not enough personnel to serve the needs of the clients. The budget is almost adequate except for the building, personnels and equipments' expenditure. The library resources as well as other services are provided adequately and suitably when compare with those of the standard university library.

2. Use of the library. Most of the students have free times during the studying-hours and they use the services of the library at the average of 6-10 hours per week. They give the opinions that the library is so important to education. The major reason for using the library is to borrow books and other materials. The most library resource they use is Thai books. For teachers, they use library when they want to study something and the thing they use most is English books and 92.9 percent of the teacher obtain what they want from the library.

The teachers and the students are fairly satisfy (at the medium level) with the building for example the body of the building, size and location of card-box, foreign language books and journals, book-classification system, knowledge, quantity and willingness to serve the clients of the personnel, opening and closing time, borrowing and returning services, and the service of answering the question and searching books.

However, they are less satisfy with the cleanness of lavatory, quantity of reading-places, tables, chairs, sets of journal, almost various audio-visual materials, period of borrowing books, xeroxing service and other activities in the library.

Recommendations.

From the results of this study, Library and Information Center should expand the building and increase the quantity of tables and chairs in order to have enough space and places responding to the needs of clients, and the increasing personnels working in the library and library resources. It should provide more Thai books which are relevant to the curriculum of its institution and also audio-visual material. It should place the rules or regulations of the library for all types of clients and make them work effectively. At last, it should develop the services and other activities which are not the basic services of the library to be more effective than usual.

Recommendations for further research.

It should have a study comparing the management of the Library and the use of services of the teachers and students with the libraries of other universities. It also should have a study comparing the use of services of the students in each faculty of the institution and should study the demand in using the services of the outsiders. These studies will give the important information for further development of the library.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์จัดงานวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ เป็นรูปเล่มขึ้นมาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคูณวุฒิ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชววิไลกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อคิดและคำแนะนำในการทำวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยนี้มาโดยตลอด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณผู้ที่ได้ให้ความสนับสนุน ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้คือ อาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมลา รุ่งอุทัย คุณสุภาภรณ์ สังข์ศรี คุณสุกัลยา จิระวัทธิ คุณสุนีย์ ช่าง เจริญ คุณยุพา ชักนำ เพื่อนร่วมงานในฝ่ายเลขานุการ และอีกหลายท่านในสำนักบรรณสารการพัฒนา และทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี และท้ายสุดคือ คุณพ่อคุณแม่ และคุณสุรพงษ์ วรินทร์ เวช ที่ให้กำลังใจคอยช่วยเหลือในภารกิจอื่น ๆ อยู่เบื้องหลัง งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

จิราพันธ์ วรินทร์ เวช

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมายของห้องสมุด	7
ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของห้องสมุด	9
บทบาทห้องสมุดมหาวิทยาลัย	11
การดำเนินงานและระบบบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	14
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักบรรณสารการพัฒนา	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	34
วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
4	39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
5	90
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผล	97
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	
ก. มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและ-	
ห้องสมุดเพื่อการวิจัย สมาคมห้องสมุดอเมริกัน ค.ศ. 1975	108
ข. มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	
พ.ศ. 2526	116
ค. แบบสอบถาม	130
ง. รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	151

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	38
2	อัตรากำลังของสำนักบรรณสารการพัฒนา ปีงบประมาณ 2526	55
3	อัตรากำลังของสำนักบรรณสารการพัฒนา แยกตามคุณวุฒิ	56
4	งบประมาณของสำนักบรรณสารการพัฒนา ตั้งแต่ปี 2517-2526	63
5	จำนวนหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และ สื่อทัศนวัสดุของสำนักบรรณสาร- การพัฒนา ปี 2526	65
6	สถานภาพส่วนตัวและสภาพการใช้ห้องสมุดของอาจารย์	68
7	ความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับห้องสมุด	70
8	จุดประสงค์ในการ เข้าใช้ห้องสมุดของอาจารย์	71
9	ทรัพยากรห้องสมุดที่อาจารย์ใช้ในการค้นคว้ามาก	72
10	สถานภาพส่วนตัวและสภาพการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา	73
11	ความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับห้องสมุด	75
12	จุดประสงค์ใ้ในการ เข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษา	76
13	ทรัพยากรห้องสมุดที่นักศึกษาใช้ในการค้นคว้ามาก	77
14	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านอาคารสถานที่	78
15	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านครุภัณฑ์	79
16	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านหนังสือ	80
17	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านวัสดุการอ่านอื่น ๆ	81
18	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้าน สื่อทัศนวัสดุ	82
19	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้าน เครื่องมือช่วยค้นคว้าวัสดุ ..	83
20	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านบุคลากร	84
21	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านระ เียบยข้อบังคับของห้องสมุด .	85
22	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด .	86

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนผังสำนักบรรณสารการพัฒนา ชั้นที่ 1	21
2	แผนผังสำนักบรรณสารการพัฒนา ชั้นที่ 2	23
3	แผนภูมิแสดงหน่วยงานที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	42
4	แผนภูมิแสดงการแบ่งหน่วยงานของสำนักบรรณสารการพัฒนา	44
5	แผนผังแสดงจำนวน เนื้อที่ของสำนักบรรณสารการพัฒนาชั้นล่าง	47
6	แผนผังแสดงจำนวน เนื้อที่ข้างสำนักบรรณสารการพัฒนาชั้นบน	48
7	แผนภูมิแสดงอัตรากำลังของสำนักบรรณสารการพัฒนา	52

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย